

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 200/04-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránaya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Dušana Spišáka, bytom H., zastúpeného advokátkou JUDr. E. V., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 312/95 na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2004 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 312/95 p o r u š i l základné právo Dušana Spišáka na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Košice - okolie v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 312/95 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. Dušanovi Spišákovi p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice – okolie p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice - okolie j e p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania Dušana Spišáka v sume 2 992 Sk (slovom dvetisícdeväťstodeväťdesiatdva slovenských korún) jeho právnej zástupkyňi advokátke JUDr. Ľ. V., Advokátska kancelária, K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti Dušana Spišáka vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 200/04-10 zo 17. júna 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť Dušana Spišáka, bytom H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Ľ. V., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice – okolie (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 312/95. Sťažnosť sťažovateľa bola prostredníctvom jeho právnej zástupkyne na základe výzvy ústavného súdu doplnená podaním z 13. júla 2004.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že 13. apríla 1995 podal na okresnom súde žalobu, ktorou sa proti žalovaným Š. a M. R., bytom H. (ďalej len „žalovaní“), domáhal, aby sa zdržali vstupu na nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v katastrálnou území H., zapísanú na liste vlastníctva č. 658 ako parcela č. 104 o výmere 359 m² a na parcelu č. 103/2, záhradu o výmere 169 m², vytvorenú z pôvodnej parcely č. 2391 zapísanej v pozemkovej knihe pre

katastrálne územie H. pod č. 392, tak ako to je zakreslené na geometrickom pláne č. 242-322-1386-92 z 25. novembra 1992 (ďalej aj „nehnutelnosti“), ako aj toho, aby neumiestňovali žiadne hnutelné a nehnuteľné veci na predmetných parcelách a odstránili z týchto nehnuteľností betónové skruže a vytvorenú silážnu jamu, a to všetko v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobca svoju žalobu oprel o právo nájmu, ktoré mu vyplýva z nájomnej zmluvy uzatvorenej s evidovanými vlastníkami nehnuteľností, pričom uviedol, že ako nájomné uhradil jednorazovo sumu 30 000 Sk s tým, že v budúcnosti riadnou perfektnou zmluvou túto nehnuteľnosť od evidovaných vlastníkov aj odkúpi.

Sťažovateľ opísal priebeh konania nasledovne:

Po podaní žaloby a upresnení návrhov okresný súd nariadil na 3. február 1996 pojednávanie, ktoré bolo odročené na 26. február 1996. Ďalšie pojednávania okresný súd následne uskutočnil 18. marca 1996, 24. marca 1997, 21. apríla 1997, 6. októbra 1997, 27. septembra 1999, 16. decembra 1999, 6. marca 2000, 15. mája 2000 a 18. júla 2000, pričom posledné uvedené pojednávanie bolo odročené za účelom vykonania ohliadky súdu na mieste samom. Sťažovateľ podaním z 29. novembra 2000 urgoval vytýčenie termínu pojednávania. Okresný súd 28. novembra 2000 nariadil uznesením znalecké dokazovanie za účelom zistenia nevyhnutnej výmery na užívanie, ktoré však bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené až 3. januára 2001. Po uplynutí lehoty určenej okresným súdom na podanie znaleckého posudku (60 dní) sťažovateľ podaniami z 9. marca 2001 a 19. októbra 2001 urgoval jeho zaslanie. Keďže právny zástupca sťažovateľa zistil, že znalecký posudok nebol vyhotovený, 12. novembra 2001 podal do rúk predsedu okresného súdu adresovanú sťažnosť, ktorú okresný súd vo svojej odpovedi z 11. januára 2002 uznal ako čiastočne dôvodnú. Následne sťažovateľ podal 11. januára 2002 ďalšiu urgenciu vo veci vypracovania znaleckého posudku, ako aj žiadosť o ustanovenie nového znalca v predmetnej veci. Doručenie znaleckého posudku urgoval sťažovateľ aj ďalšími podaniami z 20. februára 2002 a 14. mája 2002. Znalecký posudok bol jeho právnomu zástupcovi doručený 6. júna 2002. Sťažovateľ v podaní z 19. júna 2002 požiadal o doplnenie, resp. opravu znaleckého posudku. Okresný súd následne v predmetnej veci pojednával 28. júna 2002, 12. júla 2002, 30. septembra 2002 a 11. novembra 2002, pričom uvedené pojednávania boli odročované pre neúčast' žalovaných, ktorí sa ospravedlňovali podľa sťažovateľa bez vážnych dôvodov

a okresný súd tieto ich ospravedlnenia neustále akceptoval. Keďže okresný súd nereagoval na návrh sťažovateľa na doplnenie znaleckého posudku z 19. júna 2002 a nariadil termín pojednávania, ktoré boli „zmarené opakované“, sťažovateľ podaním z 13. februára 2003 (následne aj urgenciou z 10. marca 2003) žiadal žalobcu o doplnenie, resp. opravu znaleckého posudku. Okresný súd uznesením z 10. júna 2003 priznal znalcovi odmenu vo výške 5 286 Sk, pričom podľa sťažovateľa okresnému súdu muselo byť zrejmé, že takto vypracovaný znalecký posudok nemôže byť podkladom súdneho rozhodnutia. Ďalšie pojednávanie v predmetnej veci, ktoré sa uskutočnilo 2. júla 2003, bolo opätovne zo strany žalovaných zmarené. Sťažovateľ svojimi podaniami z 5. septembra 2003 a 4. decembra 2003 urgovoal nariadenie pojednávania v predmetnej veci. Okresný súd nariadil na 17. december 2003 pojednávanie, ktoré sa konalo za neúčasti žalovaných a bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku na 18. december 2003. V uvedený deň okresný súd rozsudkom žalobu sťažovateľa zamietol, pričom podal iba stručné odôvodnenie s odkazom, že podrobné odôvodnenie bude uvedené v písomnom vyhotovení rozsudku. Keďže rozsudok okresného súdu nebol sťažovateľovi doručený ani do 24. marca 2003, podal Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sťažnosť na prietahy v konaní, ktorý ju následne odstúpil okresnému súdu. Sťažovateľ do dňa podania ústavnej sťažnosti nedostal písomné vyhotovenie rozsudku v predmetnej veci.

S poukazom na uvedené skutočnosti, ako aj judikatúru ústavného súdu sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom rozhodol:

„Právo sťažovateľa D. S., nar. (...), bytom H. zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na konanie bez zbytočných prietahov konaním Okresného súdu Košice – okolie č. k. 7 C 312/95 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Košice – okolie, aby konal vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C 312/95.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000,- Sk, ktoré je Okresný súd Košice – okolie povinný zaplatiť sťažovateľovi do 3 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľ ústavnému súdu predložil taktiež fotokópie listu okresného súdu sp. zn. Spr. 2083/01 z 11. januára 2002 a listu krajského súdu sp. zn. Spr 11037/04 z 2. apríla 2004 preukazujúcich využitie účinného právneho prostriedku nápravy vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Na základe výzvy ústavného súdu z 12. júla 2004 sťažovateľ svoju sťažnosť doplnil prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podaním z 13. júla 2004, v ktorom uviedol, že sa domáha primeraného finančného zadostučinenia, pretože *„od r. 1996 trpí právnou neistotou v podanom návrhu, čo má neblahý vplyv aj na jeho osobnosť, pričom právna neistota pretrvávajúca 8 rokov je v súčasnosti natoľko intenzívna, že podľa názoru sťažovateľa požadované finančné zadostučinenie je v tomto prípade opodstatnené. Právna neistota sťažovateľa mu bráni aj v riadnom výkone vlastníckeho práva ku rodinnému domu, ktorého je vlastníkom a ktorý stojí na nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom žaloby“*. V ďalšom texte tohto podania právna zástupkyňa sťažovateľa uviedla, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci, a súčasne si v ňom uplatnila náhradu trov konania vo výške 2 992 Sk.

Na základe výzvy ústavného súdu z 12. júla 2004 sa okresný súd k sťažnosti sťažovateľa vyjadril podaním sp. zn. Spr. 620/04 z 30. júla 2004 prostredníctvom svojho predsedu. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení chronologicky podrobne opísal priebeh konania v predmetnej veci a súčasne ústavnému súdu oznámil, že netrvá na konaní verejného ústneho pojednávania.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľ podal prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne 13. apríla 1995 na okresnom súde žalobu, ktorou sa proti žalovaným domáhal, aby sa zdržali zásahov do jeho vlastníckeho práva k rodinnému domu č. súp. 658 nachádzajúcemu sa v katastrálnom území H. na parcele č. 104, zastavanej ploche o výmere 359 m², zapísanom na liste vlastníctva č. 658 vedenom Správou katastra K. – vidiek, ako aj zásahov do jeho vlastníckeho práva k parcele č. 103/2, záhrade o výmere 169 m², vytvorenej z pôvodnej parcely č. 2391 zapísanej v pozemkovej knihe pre katastrálne územie H. pod č. 392, tak ako to je zakreslené na geometrickom pláne č. 242-322-1386-92 z 25. novembra 1992. Sťažovateľ uviedol, že pozemky označené v žalobe užíval v dobrej viere spolu so svojou manželkou na základe darovania zo strany žalovaných v roku 1980. Tieto pozemky sťažovateľ nerušene užíval až do smrti jeho manželky v roku 1986. Od tohto obdobia ho žalovaní rôznymi zásahmi rušia v užívaní označených pozemkov, a tým aj v užívaní a výkone vlastníckych práv k rodinnému domu postavenému na parcele č. 104 v katastrálnom území H.

Pokynom súdnej kancelárie z 8. mája 1995 žiadala vo veci konajúca sudkyňa pripojiť spis okresného súdu sp. zn. 16 C 700/93 (vo veci určenia vlastníckeho práva k pozemkom označeným v žalobe sťažovateľa), vyzvať právnu zástupkyňu sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku a zaslanie kópie žaloby žalovaným s výzvou na vyjadrenie v lehote 15 dní a predloženie listu vlastníctva k pozemkom označeným v žalobe sťažovateľa. Vyjadrenie žalovaných bolo okresnému súdu doručené 15. mája 1995. Súdny poplatok bol zaplatený 17. mája 1995.

Pokynom súdnej kancelárie z 22. augusta 1995 nariadila vo veci konajúca sudkyňa vyzvať sťažovateľa na predloženie darovacej zmluvy k pozemkom označeným v žalobe.

Sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne listom zo 6. septembra 1995 okresnému súdu oznámil, že darovaciu zmluvu nemôže predložiť, pretože *„k darovaniu nedošlo písomnou formou, ale len ústnou a otázka určenia vlastníckeho práva k predmetnému pozemku je vedená pred OS K. vidiek 16 C 700/95 a do dnešného dňa nebola ukončená. (...)“*.

Pokynom súdnej kancelárie z 1. decembra 1995 vo veci konajúca sudkyňa opakovane žiadala o pripojenie spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 700/93. Pokynom súdnej kancelárie z 25. januára 1996 nariadila sudkyňa vylúčiť spis okresného súdu sp. zn. 16 C 700/93 a pred pojednávaním, ktorého termín nariadila na 5. február 1996, ho opäť pripojiť.

Dňa 5. februára 1996 bolo okresnému súdu doručené podanie právnej zástupkyne žalovaných, v ktorom požiadala o odročenie pojednávania o 20 dní za účelom oboznámenia sa so spisovým materiálom s odôvodnením, že žalovaní ju splnomocnili na zastupovanie v konaní až 5. februára 1996. V prílohe podania bolo okresnému súdu doručené príslušné splnomocnenie. Pojednávanie nariadené na 5. február 1996 bolo z tohto dôvodu odročené na 26. február 1996.

Dňa 15. februára 1996 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právnej zástupkyne žalovaných, v ktorom vyvracala skutkové tvrdenia sťažovateľa v žalobe a namietala, že nie je vlastníkom pozemkov označených v žalobe.

Dňa 21. februára 1996 bolo okresnému súdu doručené podanie, ktorým žalovaní žiadali o ďalšie odročenie pojednávania z dôvodu práceneschopnosti ich právnej zástupkyne. Pojednávanie nariadené na 26. február 1996 bolo z tohto dôvodu odročené na 18. marec 1996.

Na pojednávaní konanom 18. marca 1996 okresný súd podrobne vypočul účastníkov konania. Následne pojednávanie odročil na neurčito.

Dňa 26. marca 1996 bolo okresnému súdu doručené podanie právnej zástupkyne sťažovateľa, v ktorom navrhla vypočuť ako svedkov šesť osôb. V prílohe ďalšieho podania doručeného okresnému súdu v ten istý deň predložila kópie viacerých listín na podporu tvrdení sťažovateľa na pojednávaní konanom 18. marca 1996.

Vo veci konajúca sudkyňa nariadila 27. februára 1997 termín pojednávania vo veci na 24. marec 1997. Zároveň uložila súdnej kancelárii zaslať predvolania účastníkom

konania, ako aj svedkom, ktorých vypočutie navrhla právna zástupkyňa sťažovateľa 26. marca 1996.

Na pojednávaní konanom 24. marca 1997 okresný súd pokračoval vo výsluchu účastníkov konania a následne vypočul aj dvoch z navrhnutých svedkov (rodičov sťažovateľa), a to najmä k okolnostiam výstavby rodinného domu č. súp. 658 nachádzajúceho sa v katastrálnou území H. na parcele č. 104. Pojednávanie bolo odročené na 21. apríl 1997. Pojednávanie však bolo v uvedený deň odročené z dôvodu práceneschopnosti samosudkyne (ako to vyplýva z príslušnej zápisnice o pojednávaní).

Podaním z 21. apríla 1997 doručeným okresnému súdu 22. apríla 1997 sťažovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne zmenil petit žaloby žiadajúc, aby okresný súd zakázal žalovaným vstup na nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v katastrálnou území H., zapísanú na liste vlastníctva č. 658 ako parcela č. 104 o výmere 359 m² a na parcelu č. 103/2, záhradu o výmere 169 m², vytvorenú z pôvodnej parcely č. 2391 zapísanej v pozemkovej knihe pre katastrálne územie H. pod č. 392, tak ako to je zakreslené na geometrickom pláne č. 242-322-1386-92 z 25. novembra 1992, ako aj to, aby okresný súd zakázal žalovaným umiestňovať hnutelné a nehnuteľné veci na predmetných parcelách a uložil im povinnosť odstrániť z týchto nehnuteľností betónovú skruž, ako aj vytvorenú silážnu jamu, a to všetko v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Dňa 10. júla 1997 zisťovala pracovníčka súdnej kancelárie stav konania v súvisiacej právnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 448/96.

Vo veci konajúca sudkyňa nariadila 23. júla 1997 termín pojednávania vo veci na 6. október 1997. Zároveň uložila súdnej kancelárii zaslať predvolania účastníkom konania, ako aj ďalším dvom svedkom, ktorých vypočutie navrhla právna zástupkyňa sťažovateľa 26. marca 1996.

Na pojednávaní konanom 6. októbra 1997 okresný súd pokračoval v dokazovaní výsluchom svedkov, ako aj obsahom spisu okresného súdu sp. zn. 13 C 448/96 týkajúceho

sa žaloby sťažovateľa o určenie vlastníckeho práva k dotknutým pozemkom. Následne okresný súd konanie prerušil až do právoplatného skončenia veci vedenej pod sp. zn. 13 C 448/96.

Dňa 6. marca 1998 uložila zákonná sudkyňa súdnej kancelárii zistiť, či vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 448/96 bolo už právoplatne rozhodnuté. Stav predmetného konania zisťovala príslušná pracovníčka súdnej kancelárie v dňoch 10. marca 1998, 11. mája 1998 a 17. júla 1998, keď zistila, že vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom č. k. 13 C 448/96-46 zo 4. júna 1998, ktorého rovnopis bol založený do spisu. Z pripojeného rozsudku je zrejmé, že predmetom konania nebola žaloba o určenie vlastníckeho práva k dotknutým pozemkom, ale žaloba sťažovateľa proti pôvodným vlastníkom (t. j. nie žalovaným v posudzovanom konaní, ktorým boli uvedené pozemky pridelené do užívania výmerom bývalého Jednotného národného výboru v K. v roku 1954) o prikázanie uvedených nehnuteľností do vlastníctva za náhradu, ktorú okresný súd zamietol z dôvodu nedostatku aktívnej legitímácie, dôvodiac, že prikázania do vlastníctva sa môže domáhať vlastník pozemku, na ktorom je postavená cudzia stavba, a nie vlastník stavby zriadenej na cudzom pozemku.

Pokynom z 23. februára 1999 uložila zákonná sudkyňa súdnej kancelárii preveriť, či uvedený rozsudok vo veci sp. zn. 13 C 448/96 nadobudol právoplatnosť, a v kladnom prípade pripojiť predmetný spis. Podľa záznamu v spise bol spis sp. zn. 13 C 448/96 pripojený.

Vo veci konajúca sudkyňa nariadila 16. apríla 1999 termín pojednávania vo veci na 3. jún 1999. Zároveň uložila súdnej kancelárii predvolať účastníkov konania, ako aj ich právnych zástupcov. Z úradného záznamu z 13. júna 1999 vyplýva, že pokyn nebol realizovaný „... omylom...“ s tým, že „... spis bol na kontrole u Dr. Ch.“. Dňa 13. augusta 1999 nariadila zákonná sudkyňa pojednávanie na 27. september 1999.

Na pojednávani konanom 27. septembra 1999 vypočula samosudkyňa účastníkov konania a ich právnych zástupcov. Pojednávane bolo odročené na 16. december 1999. Právnej zástupkyňi sťažovateľa bola uložená lehota 10 dní na upresnenie petitu žaloby.

Dňa 4. októbra 1999 bolo okresnému súdu doručené podanie, ktorým právna zástupkyňa sťažovateľa upresnila petit žaloby domáhajúc sa výroku rozhodnutia: *„Žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní zdržať sa vstupu na parc. č. 104, zast. plocha o výmere 359 m² a parc. č. 103/2 záhrada o výmere 169 m², ktoré sú vyznačené na geometrickom pláne č. 242-322-1386-92, overeného OÚ, odbor katastrálny K. – okolie dňa 25. 1. 1993 ako aj na vyššie označených parcelách vykonávať práce, stavať prístrešky pre domáce zvieratá a vypúšťať na ne domáce zvieratá.*

Žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní odstrániť prístrešok a kliecky pre zajace pristavané zo severnej strany rodinného domu č. s. 342 v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.“

Termín pojednávania nariadeného na 16. december 1999 bol 13. decembra 1999 zmenený na 6. marec 2000 z dôvodu práceneschopnosti samosudkyne.

Na pojednávani konanom 6. marca 2000 po vypočutí právnych zástupcov účastníkov konania okresný súd rozhodol o pripustení zmeny návrhu a následne vypočul svedkyňu M. K. Pojednávane bolo odročené na 15. máj 2000.

Na pojednávani konanom 15. mája 2000 vypočula samosudkyňa účastníkov konania a ich právnych zástupcov. Okresný súd pokračoval v dokazovaní obsahom spisu sp. zn. 17 C 235/98. Pojednávane bolo odročené na neurčito s tým, že bude vykonaná ohliadka na mieste samom.

Ohliadku nariadila samosudkyňa 31. mája 2000. Jej termín určila na 18. júl 2000. O vykonanej ohliadke bola 18. júla 2000 spísaná zápisnica.

Uznesením č. k. 7 C 312/95-89 z 28. novembra 2000 ustanovil okresný súd vo veci súdneho znalca, ktorému uložil v lehote 60 dní (s poukazom na možné uplatnenie poriadkových opatrení podľa § 53 Občianskeho súdneho poriadku v prípade nerešpektovania uvedenej lehoty) vypracovať a predložiť znalecký posudok zameraný na „... určenie rozsahu plochy, ktorá je nevyhnutná pre užívanie rodinného domu žalobcu... jej zameranie a znázornenie na grafickej prílohe...“. Účastníkom konania uložil okresný súd poskytnúť potrebnú súčinnosť podľa pokynov súdneho znalca a sťažovateľovi aj povinnosť zaplatiť zálohu 3 000 Sk na trovy znaleckého dokazovania v lehote 15 dní. Rozhodnutie bolo súdnemu znalcovi a sťažovateľovi doručené 29. decembra 2000. Sťažovateľ zaplatil zálohu 10. januára 2001. Listom z 24. januára 2001 zaslal okresný súd ustanovenému súdnemu znalcovi súdny spis.

Dňa 9. marca 2001 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľa a jeho právnej zástupkyne o doručenie znaleckého posudku.

Pokynmi z 20. júna 2001 a z 23. augusta 2001 uložila zákonná sudkyňa súdnej kancelárii urgovať znalca, aby predložil znalecký posudok. Prvú urgenciu ustanovený súdny znalec neprevzal. Druhá urgencia okresného súdu mu bola doručená 28. augusta 2001.

Dňa 19. októbra 2001 bola okresnému súdu doručená opakovaná žiadosť sťažovateľa a jeho právnej zástupkyne o doručenie znaleckého posudku. Listom z 1. októbra 2001 urgoval okresný súd ustanoveného súdneho znalca, aby predložil znalecký posudok, „*pod hrozbou poriadkových opatrení*“. Urgenciu sa podarilo doručiť 12. novembra 2001.

Dňa 11. januára 2002 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľa a jeho právnej zástupkyne o odňatie veci ustanovenému súdnemu znalcovi a o ustanovenie nového súdneho znalca vzhľadom na ignorovanie urgencií okresného súdu ustanoveným súdnym znalcom.

Uznesením č. k. 7 C 312/95-102 z 21. decembra 2001 uložil okresný súd ustanovenému súdnemu znalcovi poriadkovú pokutu 2 000 Sk kvôli nerešpektovaniu jeho

povinností týkajúcich sa predloženia znaleckého posudku. Písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo vypravené v januári 2002. Zásielka sa vrátila nedoručená 12. februára 2002. Po ďalšej žiadosti sťažovateľa o doručenie znaleckého posudku doručenej okresnému súdu 20. februára 2002 uložila samosudkyňa 18. marca 2002 doručiť rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty spolu s ďalšou urgenciou ustanovenému súdnemu znalcovi prostredníctvom orgánov Policajného zboru. Zásielku sa podarilo doručiť 24. marca 2002, o čom bol okresný súd upovedomený 26. marca 2002.

Na základe pokynu zákonnej sudkyne z 26. apríla 2002 bol súdny znalec opätovne urgovaný, aby predložil znalecký posudok v lehote 10 dní. Okresný súd urgenciu doručoval prostredníctvom orgánov Policajného zboru. Súdny znalec prevzal zásielku 22. mája 2002.

Dňa 14. mája 2002 bolo okresnému súdu doručené podanie právnej zástupkyne sťažovateľa, v ktorom sa opätovne vyjadrila k veci argumentujúc, že povaha sporu nevyžaduje vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu a rozsah vykonaného dokazovania vypracovanie znaleckého posudku, a žiadala vo veci rozhodnúť.

Ustanovený súdny znalec predložil znalecký posudok 27. mája 2002.

Dňa 31. mája 2002 nariadila samosudkyňa pojednávanie na 27. jún 2002 a uložila súdnej kancelárii s predvolaním doručiť stranám taktiež znalecký posudok na vyjadrenie v lehote 10 dní. Pokynom z 3. júna 2002 uložila oznámiť stranám zmenu termínu pojednávania na 28. jún 2002.

Dňa 19. júna 2002 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právnej zástupkyne sťažovateľa k znaleckému posudku.

Pokynom z 25. júna 2002 uložila samosudkyňa súdnej kancelárii oznámiť stranám zmenu termínu pojednávania na 12. júl 2002.

Dňa 11. júla 2002 telefonicky a neskôr aj písomným podaním z toho istého dňa požiadali žalovaní prostredníctvom právneho zástupcu o odročenie pojednávania z dôvodu choroby, o čom predložili lekárske potvrdenie.

Nariadené pojednávanie bolo z uvedeného dôvodu 12. júla 2002 odročené na 30. september 2002.

Listom z 12. júla 2002 požiadal okresný súd Katastrálny úrad v K., Správu katastra K. – okolie, o zaslanie podkladov k dotknutým nehnuteľnostiam. Žiadané podklady boli okresnému súdu predložené 1. augusta 2002.

Podaním z 26. septembra 2002 požiadali žalovaní o odročenie pojednávania z dôvodu choroby a práceneschopnosti svojej právnej zástupkyne (pričom predložili príslušné lekárske potvrdenie), o čom 27. septembra 2002 telefonicky upovedomila okresný súd aj sekretárka právnej zástupkyne žalovaných.

Nariadené pojednávanie bolo z uvedeného dôvodu 30. septembra 2002 odročené na 11. november 2002 a neskôr na 9. december 2002. Podľa úradného záznamu spísaného 6. decembra 2002 boli právne zástupkyne oboch strán v uvedený deň upovedomené o zrušení termínu pojednávania (bez uvedenia dôvodu) so žiadosťou o vyrozumienie svojich klientov.

Dňa 20. decembra 2002 bolo okresnému súdu doručené odvolanie súdneho znalca proti uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 312/95-102 z 21. decembra 2001 o uložení poriadkovej pokuty.

Zákonná sudkyňa (nová – JUDr. E. K.) uložila súdnej kancelárii vyhotoviť predkladáciu správu pre krajský súd, vyzvať súdneho znalca, aby sa vyjadril k námietkam sťažovateľa, resp. jeho právnej zástupkyne k znaleckému posudku a predložil okresnému súdu vyúčtovanie hotových výdavkov spojených s vypracovaním znaleckého posudku za účelom rozhodnutia o znalečnom, a vyzvať účastníkov konania prostredníctvom právnych

zástupcov na oznámenie, či majú návrhy na doplnenie dokazovania. Spis bol krajskému súdu predložený 12. februára 2003.

Dňa 13. februára 2003 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie právnej zástupkyne sťažovateľa, v ktorom navrhla doplniť znalecké dokazovanie. Žalovaní požiadali 13. februára 2003 o predĺženie lehoty na vyjadrenie o 30 dní z dôvodu liečenia svojej právnej zástupkyne.

Krajský súd uznesením č. k. 17 Co 25/03-154 z 21. februára 2003 odmietol odvolanie súdneho znalca proti uzneseniu okresného súdu č. k. 7 C 312/95-102 z 21. decembra 2001 ako oneskorene podané. Spis bol okresnému súdu vrátený na ďalšie konanie 26. februára 2003.

Dňa 10. marca 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľa, ktorým urgoval doplnenie znaleckého posudku.

Dňa 18. marca 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie žalovaných zo 17. marca 2003, v ktorom prostredníctvom právnej zástupkyne uviedli, že netrvajú na ďalšom vykonávaní dôkazov, po vykonaní ohliadky na mieste samom odstránili „... *prístrešok a klietky pre zajace, ktoré boli postavené zo severnej strany domu...*“ a nevstupujú viac na dotknuté pozemky. Žalovaní uviedli, že rešpektujú hranicu užívania dotknutých pozemkov, ako ju označil súdny znalec na mieste, s tým, že za daného stavu navrhujú zváženie, „... *či tento spor je vzhľadom k odstráneným následkom ešte aktuálny*“.

Zákonná sudkyňa uložila 20. marca 2003 súdnej kancelárii zaslať podanie žalovaných na vyjadrenie sťažovateľovi, urgovať súdneho znalca, aby predložil vyúčtovanie a vyjadril sa k námietkam právnej zástupkyne sťažovateľa proti znaleckému posudku, a taktiež doručiť mu rozhodnutie krajského súdu o jeho odvolaní proti uzneseniu okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty.

Dňa 7. apríla 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie sťažovateľa, ktorým prostredníctvom právnej zástupkyne okresnému súdu oznámil, že na žalobe trvá, pretože skutočnosti uvádzané žalovanými v podaní zo 17. marca 2003 nie sú pravdivé. Vyúčtovanie súdneho znalca a jeho vyjadrenie k námietkam proti znaleckému posudku boli okresnému súdu doručené 28. apríla 2003.

Uznesením č. k. 7 C 312/95-165 z 10. júna 2003 priznal okresný súd súdnemu znalcovi za vypracovanie znaleckého posudku odmenu vo výške 4 800 Sk a náhradu hotových výdavkov vo výške 486 Sk.

Pokynom z 10. júna 2003 uložila samosudkyňa súdnej kancelárii doručiť písomné vyhotovenie uznesenia č. k. 7 C 312/95–165 z 10. júna 2003 súdnemu znalcovi a právnym zástupcom účastníkov konania, ako aj predvolať strany sporu na pojednávanie, ktoré nariadila na 2. júl 2003. Pokynom z 30. júna 2003 však nariadila zákonná sudkyňa súdnej kancelárii oznámiť zrušenie nariadeného pojednávania z dôvodu jej práceneschopnosti.

Podaním z 3. septembra 2003 sa sťažovateľ domáhal nariadenia pojednávania vo veci. Podaním z 12. novembra 2003 žiadala jeho právna zástupkyňa po pridelení veci ďalšiemu zákonnému sudcovi po JUDr. E. K., a to JUDr. Ľ. Š., o jej pridelenie ďalšiemu sudcovi z dôvodu predpokladanej práceneschopnosti JUDr. Ľ. Š. do konca roka 2003.

Dňa 3. decembra 2003 bolo uznesenie okresného súdu č. k. 7 C 312/95-165 z 10. júna 2003 predložené učitárni okresného súdu na realizáciu.

Podaním z 3. decembra 2003 sa sťažovateľ domáhal nariadenia pojednávania vo veci.

Dňa 5. decembra 2003 nariadil samosudca pojednávanie vo veci na 17. december 2003. Okresný súd pojednával vo veci 17. decembra 2003. Po oboznámení s priebehom a výsledkami dokazovania bola daná možnosť predniesť záverečné návrhy. Právna

zástupkyňa sťažovateľa upresnila, že žalobca sa žalobou domáha ochrany držby. Pojednávanie bolo odročené na 18. december 2003.

Na pojednávaní konanom 18. decembra 2003 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu zamietol. Písomné vyhotovenie rozsudku okresného súdu č. k. 7 C 312/95-182 z 18. decembra 2003 bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené 16. júna 2004.

Dňa 18. júna 2004 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti rozsudku. Okresný súd vyzval 9. júla 2004 sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie a rovnopis odvolania zaslal žalovaným na vyjadrenie v lehote 7 dní. Sťažovateľ zaplatil súdny poplatok 20. júla 2004.

Dňa 2. augusta 2004 bol spis predložený ústavnému súdu.

Žalovaní sa vyjadrili k odvolaniu prostredníctvom právnej zástupkyne v podaní doručenom okresnému súdu 16. augusta 2004.

III.

1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03).

A) Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba o plnenie v občianskoprávnej veci. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa a okresného súdu, ako aj z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd dospel k záveru, že aj keď v predmetnej veci nejde o vec osobitne právne alebo skutkovo zložitú, už pri riešení splnenia procesných podmienok konania bol okresný súd nútený vysporiadať sa s viacerými predbežnými otázkami, čo mohlo viesť k predĺženiu konania v predmetnej veci. Touto skutočnosťou však nemožno ospravedlniť dlhodobú nečinnosť okresného súdu v predmetnom konaní.

C) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd hodnotí ako aktívne, sťažovateľ reagoval na výzvy okresného súdu, zúčastňoval sa jednotlivých pojednávaní, označoval dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a po celú dobu konania bol zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. V správaní sťažovateľa teda ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k spomaleniu postupu súdu v predmetnom konaní.

C) Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd zistil dve dlhšie obdobia nečinnosti v postupe okresného súdu, ktoré mali vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Prvé z období nečinnosti okresného súdu začalo 18. marca 1996 po uskutočnení pojednávania v predmetnej veci okresným súdom a trvalo až do 27. februára 1997, keď zákonný sudca nariadil termín pojednávania v predmetnej veci. Vzhľadom na skutočnosť, že v uvedenom jedenásťmesačnom období okresný súd nevykonával žiadne procesné úkony súvisiace s prípravou pojednávania a na prípravu ďalšieho pojednávania nemohol potrebovať viac ako tri mesiace, ústavný súd považoval za opodstatnené na ťarchu okresného súdu z tohto obdobia započítať obdobie ôsmich mesiacov.

Preskúmané konanie bolo 6. októbra 1997 uznesením okresného súdu prerušené až do právoplatného skončenia konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 448/96. Napriek skutočnosti, že okresný súd už 17. júla 1998 mal vedomosť o tom, že v konaní sp. zn. 13 C 448/96 bol vydaný rozsudok, ďalší jednoduchý úkon v predmetnej veci okresný súd vykonal až po siedmich mesiacoch, t. j. až 23. februára 1999, keď overoval právoplatnosť tohto rozsudku. V nasledujúcom období k vykonaniu ďalšieho efektívneho úkonu v predmetnej veci (za efektívny úkon ústavný súd nepovažoval procesný úkon vykonaný 16. apríla 1999, ktorým bol nariadený termín pojednávania v predmetnej veci, ktoré sa však v dôsledku omylu na strane okresného súdu neuskutočnilo), ktorý prispel k riešeniu merita veci, došlo až 13. augusta 1999, keď vo veci konajúci sudca nariadil termín pojednávania v predmetnej veci. Z uvedeného takmer trinásťmesačného obdobia považoval ústavný súd za priet'ah v konaní obdobie desiatich mesiacov, o ktoré bolo podľa neho predmetné konanie predĺžené v dôsledku nečinnosti, ako aj nedôslednej činnosti okresného súdu.

Ústavný súd prihliadol aj na skutočnosť, že predmetné konanie bolo výrazne predĺžené aj v dôsledku realizácie znaleckého dokazovania v predmetnej veci, ktoré trvalo spolu osemnásť mesiacov (od 28. novembra 2000 do 27. mája 2002) a v rámci ktorého bol okresný súd nútený využiť zákonné prostriedky, ktoré mu Občiansky súdny poriadok poskytuje na zabezpečenie súčinnosti znalca. Vzhľadom na skutočnosť, že okresný súd svojím rozsudkom predmetnú vec zamietol pre nedostatok procesnej podmienky konania (aktívnej legitímácie na strane žalovaného), a teda v konečnom dôsledku závery znaleckého

dokazovania pre svoje rozhodnutie vôbec nevyužil, možno tento postup okresného súdu podľa názoru ústavného súdu považovať za neefektívny.

Pri svojom rozhodovaní súčasne ústavný súd zohľadnil aj skutočnosť, že okresný súd niekoľkokrát v rámci tohto konania (21. apríla 1997, 13. decembra 1999, 30. júna 2003) odročil pojednávanie v dôsledku práceneschopnosti vo veci konajúceho sudcu, čím vznikli medzi jednotlivými nariadenými pojednávaniami neprimerané časové intervaly, ktoré taktiež prispeli k predĺženiu konania a neboli zapríčinené účastníkmi konania.

Ústavný súd konštatuje, že konanie, ktoré je predmetom posúdenia, trvá už viac ako deväť rokov a päť mesiacov. Z uvedenej doby osemnásť mesiacov tvoria obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní v dôsledku nečinnosti okresného súdu, pričom k ďalšiemu výraznému predĺženiu konania v predmetnej veci došlo taktiež v dôsledku neefektívnej činnosti okresného súdu alebo z dôvodov na strane okresného súdu.

Vzhľadom na vyššie uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené právo s'ťažovateľa bolo porušené.

2. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd zistil, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súde, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

3. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk, pretože „od r. 1996 trpí právnou neistotou v podanom návrhu, čo má neblahý vplyv aj na jeho osobnosť, pričom právna neistota pretrvávajúca 8 rokov je v súčasnosti natoľko intenzívna, že podľa názoru sťažovateľa požadované finančné zadosťučinenie je v tomto prípade opodstatnené. Právna neistota sťažovateľa mu bráni aj v riadnom výkone vlastníckeho práva ku rodinnému domu, ktorého je vlastníkom a ktorý stojí na nehnuteľnostiach, ktoré sú predmetom žaloby“.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Pretože porušenie základného práva sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľovi sumu 20 000 Sk. Táto suma zohľadňuje s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu dĺžku zbytočných prietahov v tomto konaní (osemnásť mesiacov) spôsobenú nečinnosťou okresného súdu, ako aj predĺženie konania v predmetnej veci z dôvodov na strane okresného súdu a s nimi spojenú ujmu sťažovateľa.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva

spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie nemajetkovej ujmy, a nie prípadná náhrada škody (o ktorej by mohli rozhodovať všeobecné sudy).

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľa nevyhovel.

4. Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z trov za dva úkony právnej služby v uvedenom konaní (prípravu a prevzatie zastupovania a písomné podanie na súd) spolu vo výške 2 992 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety v spojení s § 16, § 1 ods. 3 a § 19 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, v zásade nie je oceniteľný peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 540 Sk (základom pre výpočet je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk) a hodnota režijného paušálu 136 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia spolu 2 992 Sk neodporuje platným právnym predpisom, a preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celej výške uplatnenej právnou zástupkyňou sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2004